

lici, ako apstrahiramo od svih praktičnih razloga opreza, treba da budu oprezniji već sa čitavoga svoga načelnoga stanovišta. To je načelno stanovište baš glavno uporište katolicizma od ovih anglikanskih formula i teorija, pa ćemo onda još lakše razumjeti stav katolika.

S. Podolšak.

GRGUR VII. I PROPAST KRALJA SLAVCA.

Nikola Maslač D. I.

U nas se je mnogo pisalo o ovom predmetu: u romanima i znanstvenim člancima. Pisalo se ovako i onako. Jedni tvrde, da je papa Grgur VII. dao zarobiti kralja Slavca¹⁾, e bi tako podigao na hrvatsko prijestolje sebi odana čovjeka. Tako piše na pr. Šišić Dr. F.: »Iza smrti kralja Petra Krešimira stavi se načelo nezadovoljnika Slavca. A ovi ga nekako u drugoj polji g. 1074. izabraše za kralja« (Geschichte der Kroaten 267—268). Isti piše o Grguru VII., koji je tada bio papa: »On je kao neograničeni gospodar Crkve išao posve otvoreno za tim, da steče vrhovnu vlast nad svjetskim državama. . . Novo je bilo, kad je Grgur VII. tvrdio: kraljevi su dužni da se pokoravaju papinskoj Stolici. . . Kralj, koji se usudi štogod uraditi proti njegovim (papinskim) zapovijedima, gubi svoje dostojanstvo. Kralj pak, koga on izopći, prestaje biti kraljem« (ib.). Šišić iznosi i ovo: »Hrvatski se narod sada (iza smrti Krešimira IV.) odluči za Slavića, zacijelo poznavajući ga kao odlučna borca za narodne crkvene svetinje«. . . Jedno je svakako istinito, da je naime latinska stranka a preko nje papa Grgur VII. smatrala kralja Slavića usurpatorom i dušmaninom svojim« (Vjesnik arheološkog društva 1904., str. 155) te dalje: »Zaštitnici službe Božje u Hrvatskoj su za nj (Grgura VII) prema naravi stvari morali biti upravo heretici, a to tim više, jer su bili spremni oprijeti se zaključcima spljetskog crkvenog sinoda. I doista Grgur VII. odlučio se, da političke prilike u Hrvatskoj promijeni silom« (ib. 156).

Isti Dr. F. Šišić piše o papinom poslaniku: »Gerard kao nadbiskup (iz Siponta u južnoj Italiji) morao je sasna prirodno poznavati kneza Amika, jer je Giovinazzo (sjedište kneževog) bilo u njegovoj blizini. On je zacijelo svjetovao protivnicima kralja Slavca, da pozovu u pomoć kneza Amika. Dapače bez sumnje vodili su te pregovore znanjem pape, koga je legat o svemu izvješćivao. Kad je Amiko pošao na poziv dalmat. gradova i udario prema istočnoj obali jadranskog mora, to je zacijelo učinio u sporazumu s Grgurom

¹⁾ Stariji pisci pišu »Slavić«. No bolje je »Slavac«, jer to odgovara zakonima filologije (Cfr. Šišić, Geschichte der Kroaten 265).

VII.« (Geschichte d. K., 275—6). Tu je eto papa Grgur VII. kriv propasti kralja Slavca. A kasnije ćemo čuti, kako je taj papa tobože darovao Hrvatsku danskom kraljeviću.

Uz Dr. Šišića pristaje u ovoj stvari i Dr. D.Gruber. Ovaj piše u »Prosvjeti« 1906. o Slavcu: »Po svoj prilici (papinsku je stranku) putio legat (Grgura VII.), da pozove u pomoć Normane iz donje Italije. Sigurno je i sam (legat) pisao svojim zemljacima, da se odazovu pozivu papine stranke. A nema dvojbe, da su se i legat i papinska stranka obratili na papu s molbom, da (na to) sklone Normane . . . a ovaj je to sigurno i učinio, jer mu je bilo do toga, da se ukloni s prijestolja kralj protivan njegovim osnovama« (str. 355).

Po Šišiću je eto papa uništio narodnog kralja, tog predstavnika hrvatske kulture i slobode, tog branitelja protiv latinske najeзде. Što je u stvari?

1. Što veli povijest o Grguru VII.

Ponajveći historik novijega vremena i bivši protestant A. Gfrörer zove ga: »Najveći i na djelu najsišniji među papama«. (Napisao u 7 svezaka: Gregor VII. und sein Zeitalter, B. III. S. 668.). U više debelih svezaka raspravlja o životu i djelima velikog pape. Njemu ponajviše pripisuje, da se iskorijenilo krivovjerstvo, što je sve do one dobe prijetilo kat. Crkvi (ib. II. S. 106. sl.).

Grgur VII. jest jedan od najčistijih značajeva, što su sjedili na Stolici sv. Petra. Cijela ga kat. Crkva štuje kao sveca; a time jamči, da je imao u junačkom stepenu krjeposti ljubavi prema Bogu i bližnjemu, razboritosti, pravde, pa i druge kršćanske vrline. Njemu se moraju diviti i protivnici nekatolici, ako imaju nešto ljubavi k istini. Učeni protestant Iv. von Müller piše: »Grgur VII. ustali hijerarhiju i slobodu (rimsko njemačkoga) carstva. On sjedini raspršeno svećenstvo . . . On je skršio nepobjedivu silu oružja (t. j. nasilje jačih)« (Reisen der Päpste S. 33).

»Njegove zadnje riječi, veli stručnjak H. Leo (protestant): Ljubio sam pravdu a mrzio nepravdu — sjajan su izraz njegova života, koji je Bog obasuo obilnom milošću, te su one riječi postale dušom njegova žića i najplemenitijim njegovim nagonom, da traži i svim silama ide za onim, što je Crkvi upravo trebalo«. (Universal Gesch. II. 1836. S. 128).

»U povijesti papinstva navijeke će sjati dvije zvijezde i prikazivati duševnu veličinu papâ: Leo I., pred kojim je uzmakao grozni razbojnik Atila i Grgur VII., pred kojim je klečao u pokorničkoj haljini Henrik IV. . . Prvi svjetski događaj napunja te strahopoćitanjem pred čisto moralnom veličinom, a drugi te sili, da se diviš gotovo nadčovječnom karakteru.

A pobjeda golorukog redovnika (Grgura VII.) ima više prava; da joj se svijet čudi nego sve pobjede Alexandra V., Cezara i Napoleona. Nijesu pape u borbama srednjeg vijeka pobjeđivali gvoždem i olovom nego moralnim oružjem. Poraba ili djelovanje tako blagih

i duhovnih sredstava jest ono, što često diže srednji vijek iznad sadašnjeg. Napoleon je prema Grguru VII. samo barbarin. Grgur je sjajna zvijezda srednjeg vijeka. Pogled na nju začaravat će sva vremena, a povijest kršćanskog svijeta izgubila bi ponajkrasniju stranicu, kad ne bi mogla pokazati na ovaj silni karakter, svima sina zanatlije pod tijarom«. Ovako piše protestant Gregorovius inače načelni neprijatelj papinstva u »Rom im Mittelalter« (IV, 197). I on priznaje ne jednom, da je Grgur VII.: »Najveći od svih papa«. Isto tako veli, da Grgurove zadnje riječi: »Ljubio sam pravdu, a mrzio nepravdu, zato mirem u progonstvu« označuju svu dubinu njegove duše. Zove ga: »Karakter gotovo bez premca . . . koji je spasonosno uzdrmao svijetom«. (Op. c. S. 242. 4. izd.).

Katolici su od vjeka častili uspomenu Grgura VII. velikog reformatora kat. Crkve, koga je Bog nadario izvanrednim darovima. Ta on je spasio Crkvu iz blata nećudoređa i iz okova svjetske vlasti, koja je prijetila, da će ju ugušiti. Ponajveći današnji pedagog, protestant Förster s najvećim poštovanjem i udivljenjem spominje Hildebranda, potomjeg Grgura VII., koji je diktaturi nagona suprotstavio moć Duha Svetog (Kat. List 1924. b. 3. s. 32.).

O Grguru VII. piše povjesničar Hergenröther:

»Nije on htio da uništi ili prisvoji svjetsku vlast. On je pregnuo da vlašću i pravima, što su ih svi katolički narodi već toliko stotina godina priznavali rimskom papi, prisili svjetske knezove, koji nijesu poštivali ničijeja prava, da poštivaju viši Božanski zakon, slobodu i ravnopravnost Crkve. On se sam pri tom oslanjao na Božji i crkveni zakon, priznavao čovječje pravo i zakone raznih zemalja. Grgur je samo onda tražio, da se kršćani ne pokore svjetskom vladaru, kad ovaj zahtijeva nešto, što je proti zakonu Božjemu. Papa se nije žacao, da pred svijetom opravda svoj postupak proti njemačkom kralju Henriku. On je mogao po kršćanskom zakonu, što su ga onda priznavali svi katolički vladari i narodi, izopćiti kako vjernike tako i vladare. A oni su u tome slučaju bili podvrgnuti posljedicama izopćenja t. j. nijesu smjeli općiti s katolicima, a još manje njima vladati«. (Kirchengeschichte B. I, S. 752).

Ove riječi umnoga i čestitoga kardinala najbolji su odgovor na posve krivo shvaćanje, što ga šire protestanski historici o idejama i radu o Grguru VII., a za kojim se povode i naši pisci kao Dr. Šišić (u Gesch. d. Kroaten« S. 268. sl.).

Grgur VII. bješe prisiljen, da se služi korjenitim sredstvima, e bi izliječio kršćansko društvo od teških moralnih bolesti od kojih su u ono doba болоvali i obični vjernici i njihovi poglavari. Tako piše sam Grgur VII., koji je dobro poznao ondašnje stanje kršćanstva: »Med svim svjetskim knezovima ne nalazim nijednog, koji bi više pazio na čast Božju, nego li na svoju i na pravdu nego li na vlastitu dobit. A oni, među kojima ja živim, Rimljani, Lombardani i Normani, gotovo su, kako ih sam često korim, gori od Židova i pogana«. (Jaffé, Bibl. rerum German. II. p. 164).

Koliko je pak zasluga stekao ovaj veliki papa za hrvatski narod samo na političkom polju, veli nam umni historik Dr. Rački: »Naš je narod samo pod Zvonimirom sišao djelotvorno na ono veliko poprište, na kojem se boj bio prividno za njeke spoljašnje oblike (vladavine), ali uistinu se borilo za pobjedu ideje nad surovom silom. Zvonimir je razvitkom okolnosti došao s Grgurom VII. samo u tjesniji doticaj; pa on nije imao razloga da se stidi ovoga zaštitnika svoga« (Rad 28, s. 182).

»Slika Grgura VII. jest jedna od najvećih u svjetskoj povjesti. Borba njegova obasjana je tolikim svjetlom, da ono sved na nj pada i prikazuje nam ga u potpunoj ljepoti. U Božje ime stupio je pred ljude, Kristovom riječju borio se proti maču mogućnika ovog svijeta«. (Piše Grgurov protivnik Venedey: Gesch. d. deutsch. Volkes Berlin 1855. II. s. 333).

2. Je li Grgur dao zarobiti Slavca?

Nikako se ne može iz savremenih, vjerodostojnih vijesti dokazati, da je papinski poslanik, a još manje sam Grgur, dao po Normanima zarobiti kralja Slavca. Dapače se još manje dade dokazati, da je Grgur VII. htio u Hrvatskoj učiniti kraljem danskog kraljevića.

Što veli povijest? Iznosimo o kralju Slavcu sve, što nam je starina o njemu sačuvala.

Poznate činjenice, što se odnose na kralja Slavca, jesu ove:

a) Oko god. 1074. spominje se u dvije listine Slavac kao kralj. U jednoj daruje samostanu sv. Petra kod Splita neko zemljište, a u drugoj riješaje običnu parnicu.

b) Treća nam isprava od god. 1075. kaže, da je »knez (comes) Amiko zarobio kralja Hrvatske«. (Rački, Documenta p. 98—9.). A to je sve, što su našli o Slavcu, prem se mnogo muževa trudilo kroz više decenija, da prekopaju svaki zakutak, ne bi li našli koju ostavštinu iz prošlosti.

c) U isto je vrijeme (oko god. 1074) uređivao crkvene prilike u Dalmaciji i Hrvatskoj kao poslanik (legat) pape Grgura VII. Gerard, nadbiskup iz Siponta u Donjoj Italiji. (Toma arcid. »Hist. Salonitana« u Mon. Slav. merid. 1894., p. 53. — Kukuljević, cod. diplom. I. 148).

d) K tome dolazi borba, što ju vodila latinska stranka u Dalmaciji s narodnom hrvatskom. Narodna stranka, u kojoj je bio gotovo cijeli narod, htjela je da zadrži slavenski jezik u službi Božjoj; jer je taj u Hrvatskoj onda, kako se čini, bio silno raširen. Protiv toga se žestoko borila stranka latinskih biskupa i svećenika u dalmat. gradovima. Oni su bili kulturno mnogo napredniji, pa su radili da Hrvatima narinu svoj latinski jezik u Crkvi. Stoga su, čini se, Hrvate oklevetali pred papom, da su heretici (krivovjerci) Arijanici t. j. da je Metod kao Arijanac iznašao slavensko pismo. (Toma p. 51). Glavni kralj Krešimir IV., koji se prvi prozvao kra-

ljem dalmatinskih gradova i otoka, da predobije srce novih podanika, pristajao je više, kako se čini, uz misli njihovih vođa-biskupa. K tome je crkv. sabor dalmat.-hrvat. biskupa (g. 1060) zabranio, »da od sada nitko ne smije služiti sv. misu na slavenskom jeziku nego samo na latinskom ili na grčkom; i nitko ne smije biti zaređen za svećenika, tko zna samo slavenski«. (Toma, Povj. salonske nadb. u Monum. Slav. merid. 1894. p. 49). Jedan dio Hrvata ogorčen na latinsku stranku, k tome možda radi pristajanja Krešimirova uz Zapad i uz Latine, a zacijelo i radi drugih razloga, izaberu iza smrti Krešimira Slavca za svoga kralja.

e) Grgur VII. je istina nastojao da svi kat. knežovi upravljaju podložnim narodima po zakonima kršćanske pravde i ljubavi i da se pokoravaju nasljedniku sv. Petra radi vlasti, kojom je sam Isus Krist njemu sve učenike pa i kraljeve podložio; ali sve to samo u stvarima vjere i međusobne pravde među ljudima. Valja uvijek imati na pameti, da su svi katolički narodi i kraljevi već više stotina godina prije Grgura VII. priznavali papu ne samo svojim vrhovnim pastirom nego i sucem. Njemu se obraćahu u međusobnim razmiricama kako između vladara tako između podanika i vladara, da ih riješi papa kao vrhovni otac kršćanstva. A pape su uistinu bile vazda najsposobniji i najnepristraniji suci, što ih je svijet poznavao. To im priznaju i protivnici.

f) Premda je u Hrvatskoj u ono vrijeme bio poslanik Grgura VII. i prem je latinska stranka u Dalmaciji nastojala uvjeriti sv. Stolicu, da hrv. pismo, što se rabi kod službe Božje potječe od heretika: iz svega ovoga ne slijedi, da je velika većina naroda izabrala Slavca za kralja; još manje smijemo zaključiti da je to narod učinio stoga, što je Slavac bio: Borac za narodne, crkvene svetinje. (Šišić: Vjesnik s. 155; Gruber: Prosvj. s. 355; Šišić: Priručnik s. 264; Rački: Doc. p. 101—2.). Tome nema zaista traža u izvorima, niti se iz poznatih okolnosti dade logički izvesti. Hrvati su mogli Slavca izabrati za kralja iz posve drugih razloga. Ne mora da je to bilo radi opreke prema Latinima baš u crkvenom jeziku.

g) Latinska je stranka po svoj prilici pozvala Normane proti Slavcu, koji ga i zarobiše; jer čitamo u jednoj savremenoj listini, kako crkv. i svjetovni predstavnici dalmat. gradova obećaju mletačkome duždu, »da se od sada u buduće nitko ne će usuditi, te bi doveo Normane ili druge tuđince u Dalmaciju, niti sam niti na ikoji drugi način. (Šišić: Priručnik s. 264; Rački: Doc. p. 101—2).

h) Tko će mirne savjesti iz dosad rečenog a bez ikogjeg drugog dokaza tvrditi, da su dalmatinski protivnici (ako su uopće oni dali zarobiti Slavca) to radili po nagovoru papinskog poslanika i samoga Grgura VII? Čujmo, što o tom predmetu piše naš, dosad bez sumnje najdublji, povjesničar Rački: »O vladavini Slavca, osim dvaju sudbenih čina, nije ostalo ništa zabilježeno. . . Još je manje poznato, kakav je Slavac zauzeo položaj prema politici utrvenoj pod njegovim predšasnicima, imenito u vjerskom pitanju (t. j. glede prista-

janja uz latinsku stranku«. (U »Radu« Akademije sv. 28. s. 157). A ipak su Račkom bili poznati svi podaci o Slavcu, koji i nama.

i) Grgur VII. htio je da sruši Slavca s prijestolja, kako protivnici pišu, tobože osobito radi toga, što je Slavac bio branitelj slavenskog jezika u Crkvi. A i u tome je proti njima umni Rački, kad piše: »Ali kano da je ovo pitanje (slavenskog jezika u Crkvi) bilo ondje u onaj čas utišalo prigodom crkv. sabora dalmat.-hrvat. biskupa pod predsjedanjem papinskog legata 1075. g.), čemu je dalm. episkopat pa i Petar Krešimir mnogo pripomogao bio. Nema traga onom otporu, koji se za Alexandra II. (pred 10 godina, oko g. 1063. bio pojavio«. (U »Radu« Akademije sv. 28. s. 159).

Tome je dokazom, što su pustili na slobodu svećenika Vuka, koji je više godina čamio u tamnici, jer je bunio narod proti crkv. vlasti; dapače ga je legat poveo sa sobom u Rim pred samog papu. (Toma arcid. p. 54. 25.).

Ostale su crkvene prilike u Hrvatskoj bile uređene te Grgur VII. nije morao za slobodu Crkve voditi one borbe proti svjetskoj vlasti kao u ostaloj Evropi. (Rački: Rad 28, s. 158). I to pokazuje, kako borba među narodnom i latinskom strankom u Hrvatskoj nije bila, bar u ovo vrijeme (za kralja Slavca), onako žestoka, kako to neki misle. Uvijek je bilo u svakoj državi stranaka, što su se jedna proti drugoj borile. Pa tako i u ondašnjoj Hrvatskoj.

j) Ma da je legat Gerard zacijelo poznao kneza Amika, ne smijemo ustvrditi, da ga je on pozvao, neka zarobi Slavca, dokle za to ne dobijemo sigurnog dokaza. Ako i dopustimo, da je on to zbilja učinio, ne slijedi, da je bilo po napatku Grgura VII. Ta dogodilo se ne jednom, da je poslanik nešto učinio proti volji onoga, koji ga je poslao. Tako je papa Nikola I. oštro kaznio svoje legat, što su se dali podmititi i prevariti od Grkâ, kad ih je poslao g. 861. u Cariograd, da ispitaju parnicu između Fotija i patrijara sv. Ignacija. (Hergenroether: Kirchengesch. I.² s. 666.). Zato se bez posebnog dokaza ne može primiti tvrdnja Dr. Šišića, da su se pregovori (između legata Gerarda i dalmat. gradova proti Slavcu) vodili »bez sumnje sa znanjem pape«. Niti ona, da je knez Amiko udarivši g. 1075. na Hrvatsku »to zacijelo učinio u sporazumu sa Grgurom VII«. (Geschichte der Kroaten s. 276).

Tako nešto spočitavati jednom od najčestitijih muževa cijelog kršćanstva, što je bio Grgur VII., a bez sigurna dokaza, nije lijepo; jer svaki ima pravo na svoj pošten glas, kako za života tako i po smrti, dok mu se protivno ne dokaže. Tim više ima na to pravo Grgur VII., koga cijela Crkva časti kao sveca. Uz to u njemu vidimo »muža, koji je tu časnu službu, premda je potekao iz staleža, u kojem tada nije bilo nikakvih sredstava za građansko djelovanje, samo snagom vlastitog duha i volje podigao iz položaja, gdje je nedostojno bila pogažena, do novog i prije nikad neviđenog sjaja«. Ovako piše o Grguru VII. čuveni historik, protestant Henrik Leo. (Gesch. Italiens I. 459.).

k) Matija Mesić, jedan od vrsnijih naših historika, nije mogao na temelju povjesnih izvora doći do zaključka, da su Grgur VII. i njegov legat Gerard pomogli srušiti Slavca. Prije svega tvrdi on kao i Dr. Šišić, da Slavac nije došao na prijestolje putem srodstva s Petrom Krešimirom IV. t. j. kako se čini, ne baš zakonitim putem, već putem stranačke borbe. A puka je bajka, da bi Slavac bio po ženi Nedi zet Krešimira IV. (Vjesnik arheol. društva 1904. g. VII. s. 161). Mesić veli: »Slavcu su do krune pomogli razni zavidnici moćnog bana Zvonimira, zatim svi oni, koji su s negodovanjem gledali, kako se Krešimir IV. priklanja zapadnim idejama«. Potom Mesić navodi činjenicu, da je Slavac zasuznjen; zatim veli, da je to posljedica težnje, koja je pustolovne Normane tjerala, da osvajaju uvijek nove zemlje. Tako su se oni ugnijezdili najprije u sjev. Francuskoj zatim u Donjoj Italiji (oko 1030). A odavle je njihov vojvoda Roberto Guiskard smišljao, kako bi na razvalinama grčkog carstva osnovao svoje gospodstvo. (M. Mesić, Rad XXXIX. s. 122—3). Naš najnoviji i ponajbolji historik jednako može, samo da potvrdi činjenicu: »Protivnici Slavčevi pozovu Normane iz juž. Italije . . . Ovi ga zarobe i odvedu . . .« a više ne može ništa ustvrditi. Ali i on bez dokaza veli: »Papa ga ne htjede priznati«, naime Grgur VII. Slavca. (Klaić: Povj. Hrvata I. s. 112).

I Rački primjećuje: »Ovolikoj sili, (što je išla proti Slavcu), bijaše zacijelo namijenjen zahtatak, da normanskoj vlasti izvojšti položaj na sjev. ist. obali jadranskog mora. Ova vojna bijaše dakle, kako mislim, samo preteča onoj, koju Roberto poduze 6 god. kasnije (1081.) ravno proti carevini (bizantskoj)«. (Rački, Rad XXVIII. s. 156).

l) Nije dakle trebalo, da Grgur VII. zove Normane proti Slavcu; gonila ih je njihova pohlepa za osvajanjem. Lupus Protospatar, savremeni povjesničar piše: Lofredo (normanski) knez htjede poći s velikom četom u Romaniju (Grčku) ali mu se opre neki grčki vojvoda Mambrita. (Vidi Starohrv. prosvjeta II. s. 239.) Stručnjak za povjest Normana u juž. Italiji povjesničar Heinemann tvrdi, da se ovdje pod Romanijom ima razumjeti Dalmacija i da je Gotfried, bratić kneza Amika i udario na nju. To je pak bilo 1066. g. dakle 9 godina prije nego li je Amiko razbio Slavca.

lj) Što neki vele, da je najveći dio naroda pristao uz kralja Slavca, ni to se ne da iz vrela sa sigurnošću dokazati. Rački pokazuje, kako je u ono vrijeme bilo prirodno, da Normani bace oči na naše strane, pa kaže: »Kralj Slavac kao da nije imao onog ugleda, koji je narod obiknuo poklanjati vladarima starodavnog roda vladarskog«. (Rad XIX., s. 96).

3.) Karakter Grgura VII. pobija rečenu tvrdnju.

Pa sve, ako bi Grgur VII. zbilja dao zarobiti Slavca, što se ne da nikako dokazati, možemo otvoreno ustvrditi: Čovjek kakav je bio Grgur VII., ne bi toga nikad učinio osim, ako bi bilo od prijeko

potrebe za dobro hrvatskog naroda i Crkve. Ta on je prvi počeo dizati jedan katolički narod, da pomogne drugom, kad se onaj našao u nevolji. Kako bi mogao Grgur VII. zlo učiniti Hrvatima? Ta on je spasio Španjolsku iz skrajnje nevolje i pomogao joj, da nije saspa pala pod vlast Maurâ (g. 1080—7.) (Gfrörer: Gregor VII. B. IV. S. 498). On je izbavio Poljsku iz njemačkog gospodstva učinivši kraljem kneza Boleslava; on se trudio, da sačuva Ugarskoj i Češkoj neovisnost od Njemačke; on je nastojao, da bi povratio izgubljeni prijesto zakonitom grčkom caru Mihajlu VIII. i ruskom velikom knezu Izjaslavu; on je pregnuo svim silama, da spasi grčko carstvo i cijelo kršćanstvo od divljih navala Turaka (Seldžuka). Dansku je Grgur sačuvao od rasula i mnogo nastojao oko mira među Engleskom i Francuskom. Grgur VII. gleda, da francuskog kralja podigne iz blata nemorala, pa ipak ga nije izopćio iz kat. Crkve; a onog tiranina i moralnog propalicu, kralja Henrika IV., koji je tolike zločine počinio na svome narodu, izopćio je iz Crkve istom, iza kako je sve mjere bio uzalud poduzeo, ne bi li ga povratio na put pravde. (Gfrörer, op. c. B. I. VII.; Wetzer Weltes Kirchenlexicon s. 1120—1.).

Kako je njegovo veliko srce očinski kucalo za sve narode, najbolje pokazuju riječi, što ih je 16. XII. g. 1074. pisao grofici Matildi: »Koliko razmišljam i čeznem, da bih prešao preko mora (na istok), ne bih li pomogao kršćanima, koje pogani (Seldžuci) ubijaju poput marve, stidim se o tome nekojima govoriti, e se ne bi činilo, da sam nerazborit«. (Jaffé, Reg. 1885. p. 610.). A da je on oko toga ozbiljno nastojao, vidimo iz toga, što papa već 7. XII. g. 1074. javlja caru Henriku IV., da je spremno preko 50.000 vojske, koja će vodstvom pape krenuti preko mora na spomenute pogane. (ib. p. 609).

